

steriets publikation fra 1992: »Information om gamle med demens i § 79 plejehjem og hjemmepleje, regler og muligheder.« er der eksempler på lovlige indretninger.

I publikationen anføres, at det ikke er »tilladt at opsætte specielle mekanismer, som fx kodelåse, der alene tjener til at tilbageholde beboerne.«

1.2 Magtanvendelse og andre indgreb i den personlige frihed, status og problemer

Stillingtagen til hvorvidt der bør kunne foretages indgreb i den personlige frihed beror på en løbende afvejning af hensynet til den enkeltes integritet og hensynet til, at den pågældende ikke skader sig selv eller omgivelserne, og at der i øvrigt kan ydes en hjælp, der er afpasset efter den enkeltes særlige behov. Denne afvejning er afgørende for de rammer, personalet handler indenfor, og for at det er muligt at leve op til de målsætninger, der er lagt for indsatsen.

Det fremgår af rapporten fra udvalget om psykisk handicappedes retssikkerhed, at regelgrundlaget har givet anledning til usikkerhed hos de politisk ansvarlige myndigheder og hos personalegrupper og pårørende. Der er usikkerhed om, hvor grænserne går, når det handler om at tilgodese hensynet til den enkeltes integritet og hensynet til at kunne yde en forsvarlig støtte over for den enkelte person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Selv om de gældende magtanvendelsesregler findes hensigtsmæssige, anses det for problematisk, at disse regler - i lyset af den udflytning, der er sket, til bofællesskaber og andre alternative boformer til traditionelle institutionstilbud - alene kan finde anvendelse i institutioner oprettet efter bistandslovens § 112, nu botilbud efter servicelovens § 92 og § 93, stk. 1, nr. 1.

Magtanvendelsesbekendtgørelsens regler om indberetning anvendes meget forskelligt, der hvor de faktisk gælder. Indberetningsreglerne anvendes også i boformer, der ikke er omfattet af bekendtgørelsen og om indgreb, hvor der ikke i magtanvendelsesbekendtgørelsen er krav herom. Dette sker ud fra en konstatering af, at det er nødvendigt både for beboerens og personalets retssikkerhed og for personalets behov for åbenhed og efterfølgende drøftelser af mulige ændringer i boforhold, plejemålsætninger, pædagogiske metoder m.v.

For det kommunale område, hvor tilsvarende regelsæt ikke findes, gør tilsvarende usikkerhed og problemer sig gældende.

Det anses blandt andet for problematisk i praksis, at der ikke findes egentlige lovregler, som regulerer, i hvilket omfang man kan anvende særlige tekniske

hjælpe midler, som fx »sladremåtter og brikker i sko«. Disse hjælpemidler anvendes dog i praksis i plejehjem, selv om hjemlen ikke er klar.

1.3 Udviklingsarbejde

Bestræbelserne er igennem årene gået ud på at begrænse fysisk magtanvendelse og andre former for tvang og på at forebygge, at behovet for magtanvendelse opstår.

Der er et betydeligt arbejde i gang med at udvikle andre og bedre pædagogiske metoder, bedre støtte og bedre uddannelsesmæssige forudsætninger til personalet og mere hensigtsmæssige bygningsmæssige indretninger og botilbud. Dette arbejde har blandt meget andet til formål at minimere den magtanvendelse og tvang, der finder sted inden for rammerne af de gældende regler.

De igangværende udviklingsprojekter viser, at behovet for magtanvendelse og tvang i forbindelse med pleje og pædagogisk indsats svinder i takt med, at man bliver bedre til at løse konflikter med andre metoder, herunder ved valg af boform at undgå voldelig adfærd og voldelige konfrontationer imellem beboere, der ikke egner sig til at bo tæt sammen.

Udvalget anbefalede i rapporten udgivet i januar 1998, at foranstaltninger i form af fiksering burde kunne iværksættes i behandlingsøjemed. Når fikseringsforanstaltningen ikke indgår i lovforslaget er konsekvensen, at fiksering i form af anvendelse af mekaniske tvangsmidler og af bælte eller fodremme herefter kun vil være tilladt i det psykiatriske system, i det omfang lov om tvang i psykiatrien giver mulighed herfor.

Det betyder samtidig, at der vil være en mindre gruppe af beboere i amtslige boformer, efter servicelovens § 92, skønsmæssigt ca. 10 personer - hvor man efter forslaget regler ikke længere vil kunne anvende fiksering.

Med henblik på udslusning af den lille kreds af personer som igennem længere tid har været fikseret i det psykiatriske system, og som skønnes færdigbehandlede, men som fortsat har behov for fiksering, er det derfor nødvendigt at iværksætte den relevante socialpædagogiske indsats allerede inden den pågældende forlader en psykiatrisk afdeling. Udslusningsarbejdet bør foregå i tæt samarbejde mellem det psykiatriske behandlingssted og de sociale myndigheder, hvis ansvarsområde pågældende skal udsluses til. Formålet er at sygehusindlæggelse ikke udstrækkes længere end de behandlingsmæssige hensyn tilsiger. Den nødvendige socialpædagogiske bistand forudsættes således inddraget allerede i forbindelse med overvejelser-